

קראו את הטקסט וענו על השאלות שאחריו.

סיפור חנוכה

בתקופת בית המקדש הראשון, היוונים כבשו את ארץ ישראל. הם כָּבְּשׁוּ את ירושלים, נכנסו לבית- המקדש ושמו שם פסלים. היוונים גזרו גזרות: הם אסרו על היהודים לקיים מצוות, לשמור את השבת ולעשות ברית מילה ועוד.

היהודים לא הסכימו לקבל את הדת היוונית. הם התנגדו. לכן, בעיר מודיעין, התחיל מרד המכבים נגד היוונים. ליהודים לא היה סיכוי לנצח את היוונים, אבל הם נלחמו ביוונים בגבורה וניצחו אותם למרות שהם היו מעטים מול רבים, חלשים מול גיבורים. היה זה נס שהם הצליחו לנצח. הם חזרו לבית-המקדש, הוציאו את הפסלים של היוונים, וטיהרו את בית-המקדש.

הם רצו להדליק את המנורה, אבל לא היה להם שמן, כי כל השמן שנמצא היה טמא. פתאום, מצאו בכד קטן קצת שמן טהור – שמן רק ליום אחד - ואתו הדליקו את המנורה. אז קרה נס החנוכה הגדול: אף על פי שהיה להם שמן רק ליום אחד, המנורה דלקה שמונה ימים.

הגיבורים של המרד היו המכבים. יהודה המכבי היה המפקד של המרד נגד היוונים. הוא היה הבן של מתתיהו ממשפחת החשמונאים. ליהודים שנלחמו יחד עם יהודה המכבי, קראו מכבים. יהודה המכבי היה מפקד אמיץ. הוא ניצח את היוונים בכל הקרבות, עד שנהרג.

מאז עם ישראל זוכר את ניצחון המכבים על היוונים ואת המנורה שהדליקו המכבים בבית- המקדש, ולכן מידי ערב, במשך שמונה ימים עם ישראל מדליק נרות חנוכה בחנוכייה, שר שירי חנוכה ואוכל סופגניות ולביבות שמטגנים בשמן.

זהו חג שמח לכל עם ישראל.

שאלות:

1. מהן הפעולות שעשו היוונים בכניסתם לארץ?

2. " היוונים **כָּבְּשׁוּ** את ארץ ישראל".
מצאו במילון את הפירוש למילה **כָּבְּשׁוּ**.

3. לפניכם מס' משפטים. כתבו ליד כל משפט : נכון או לא נכון

- א. המנורה דלקה תשעה ימים. _____
- ב. יהודה המכבי היה מפקד אמיץ. _____
- ג. בית המקדש היה במודיעין. _____
- ד. היוונים השתלטו על ארץ ישראל. _____

4. מהן הגזירות שגזרו היוונים על היהודים?

5. החליפו את המילים המודגשות במילה הדומה במשמעות.

"היהודים **לא הסכימו** לקבל את הדת היוונית".

"היהודים _____ לקבל את הדת היוונית".

6. בטקסט שלפניכם מוזכרים שני נסים. הקיפו את שני הנסים.

- א. היוונים כובשים את א"י.
- ב. המכבים נלחמים נגד היוונים ומנצחים אותם.
- ג. המכבים מטהרים את בית המקדש.
- ד. השמן הספיק לשמונה ימים.

7. למה מדליקים נרות בחנוכה במשך שמונה ימים?

8. בשורה 6 כתוב: " הם נלחמו ביוונים בגבורה וניצחו אותם".

למי הכוונה במילה "הם"?

היוונים המכבים הפסלים

9. מהי מטרת הסיפור? הקיפו את התשובה הנכונה.

- א. לשכנע את הקוראים לחגוג את החג.
- ב. ללמד את הקוראים את הסיפור ההיסטורי של חנוכה.
- ג. לגרום לקוראים להעריך את גבורתו של יהודה.
- ד. להנחות אותנו כיצד לחגוג את חג החנוכה.

מְסִיק זֵיתִים

מְסִיק הוא השם המיוחד למסיק זיתים. ישנן דרכים שונות למסיק זיתים : המְסִיק הַיְדָנִי הוא הדרך העתיקה לקטיף זיתים. שיטה זו דורשת כוח אדם רב . לזיתים המיועדים למאכל מתאים יותר מסיק ידני כיוון שהפרי פחות נפגע במהלך המסיק. המוסקים נושאים על גופם סל ומוסקים את הזיתים אחד-אחד. דרך אחרת היא לפרוס ניילון או בד או רשת או שק על הקרקע שמתחת לעץ והמוסקים בתנועות "חֲלִיבָה" חולבים את הענפים. מפילים לקרקע את הזיתים, ובסוף המסיק אוספים את היריעות ושופכים את הזיתים לתוך שקים או ארגזים. דרך נוספת, נקראת "ניקוף". מוסקים את הזיתים על ידי הפָּאָה עם מקל על הענפים. פורסים יריעות על האדמה מסביב לעץ. בסיום המסיק אוספים את הזיתים. כיום, החקלאים משתמשים בִּמְכֹונות כדי למסוק את הזיתים. המסיק במכונות יעיל יותר מפני שזמן העבודה קצר ומספר המוסקים במטע קטן יותר. שיטה זו נקראת שיטת "הנעור". העץ כולו מנער על ידי מְכֹונָה "שְׁמִנְעֶרֶת" את העץ. הזיתים נושרים ונאספים על יריעות שְׁנִפְרָסוּ על הקרקע נפרד. דרך אחרת היא שיטת הַשְּׂאִיבָה. המכונה נוסעת לאורך השורות במטע, ושואבת את הפרי. ישנה תופעה טבעית של נשירת זיתים מהעץ. יש סכנה באיסוף זיתים שנשרו מהעץ באופן טבעי. הם עלולים לפגום באיכות ובטעם של שמן הזית.

שאלות:

1. מהו הנושא של הטקסט? _____

2. השלימו את הטבלה

חֲסָרוֹנוֹת (הַפֶּסֶד, נֶזֶק)	יְתָרוֹנוֹת (רִוַח, תּוֹעֵלָת)	הַסְבִּירוּ אֵת תְּהַלִּיךְ הַמַּסִּיק	דְּרָכִים לַמַּסִּיק זֵיתִים
			1. מַסִּיק יְדָנִי
			2. שִׁטַּת "הַחֲלִיבָה"
			3. שִׁטַּת "הַנִּיקוֹף"
			4. שִׁטַּת "הַנִּיעוֹר"
			5. שִׁטַּת "הַשְּׂאִיבָה"
			6. שִׁטַּת טְבָעִית

3. מה המשותף לשלוש השיטות הראשונות: 1,2,3 ?

4. מה המשותף לשתי השיטות 4,5 ?

5. מהי, לדעתכם, השיטה הטובה והיעילה ביותר למסיק זיתים? נמקו את תשובותיכם.

6. "יש סכנה באיסוף זיתים שנשרו מהעץ באופן טבעי". מהי הסכנה? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. זו גנבה מהמטע.

ב. הזיתים עלולים לפגוע באיכות ובטעם של השמן.

ג. הזיתים שנשרו מרים יותר.

ד. הזיתים רעלים.

7. השורש מ.ס.ק מופיע מס' פעמים בטקסט.

א.מה הסיבה? _____.

ב. העתיקו מן הטקסט מילים משורש זה. _____.

ג. הוסיפו שתי מילים לשורש זה. _____.

8. לפניכם שיטות של מסיק, הקיפו את השיטה המתאימה ביותר לזיתים המיועדים למאכל.

א. שיטת החליבה ב. שיטת הנעור ג. שיטת השאיבה ד. שיטה ידנית.

9. מהי מטרת הטקסט? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. לתאר את הדרכים השונות של המסיק בעבר וכיום.

ב. לספר סיפור על מסיק.

ג. לשכנע אותנו למסוק רק במכונות.

ד. ללמד אותנו שבעבר המסיק היה קשה ומיגע.

חנוכה

תהליך פבישת זיתים

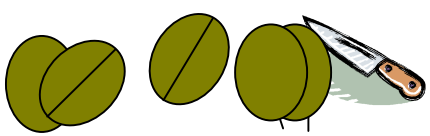
הזית הוא פרי מר , ולא מתאים למאכל מיד לאחר המסיק. לכן הזיתים עוברים תהליך פבישה כדי לקבל זיתים כבושים למאכל. לפניכם תהליך פבישת זיתים.

1. מוסקים זיתים מהעץ.

2. ממינים את הזיתים הירוקים והזיתים השחורים.

3. חורצים חריצים בזיתים.

4. מוסיפים מים.

5. מחליפים במשך שבוע מים כדי להפחית את המרירות.

6. מכניסים את הזיתים לצנצנת גדולה ומוסיפים : מים, מלח, שום ולימון וממתינים בסבלנות עד שהם מוכנים.

7. אכלו בתאבון ואל תשכחו לברך : "בורא פרי העץ".

שאלות:

קראו את הטקסט וענו על השאלות הבאות:

1. "הזית הוא פרי מר, ולא מתאים למאכל".

ציינו דוגמה נוספת של פרי שלא ניתן לאכלו לאחר הקטיף.

2. בסיפור " חנוכה" למדנו את משמעות המילה "כבש". האם משמעות המילה מתאימה

לטקסט " תהליך כבישת זיתים"?

3. לפניכם תהליך כבישת זיתים מבולבל. סדרו את המשפטים על פי הרצף.

___ חורצים חריצים בזיתים

___ מוסקים את הזיתים מן העץ.

___ מחליפים מים במהלך שבוע

___ מְמַיְנִים את הזיתים.

___ לפני האכילה מברכים: "בורא פרי העץ"

___ מוסיפים תבלינים: מלח, שום, לימון ועוד.

4. מדוע חשוב להחליף מים מידי יום במהלך השבוע?

5. אלו ירקות או פרות נוספים הנכם מכירים שניתן לכבוש אותם?

6. יוסי אכל זית וברך: "בורא פרי האדמה". חברו דני אמר לו שהוא טעה ועליו

לברך "בורא פרי העץ". מי מהילדים נהג על פי ההלכה? נמקו

חנוכה

תהליך הפקת השמן

בעונת הסתו מתחיל מסיק הזיתים במטע. לאחר המסיק מובילים את הזיתים אל בית הבד לצורך הפקת השמן מהפרי. השמן הטוב ביותר הוא השמן שמגיע ישר מהעץ אל בית הבד. הזיתים לא מספיקים להחמיץ ולכן איכותם היא הטובה ביותר. בבית הבד מבודדים את הזיתים ושאריות העלים. שוטפים היטב את הזיתים ומיבשים אותם.

שלושה שלבים עיקריים בתהליך ייצור שמן זית:

השלב הראשון הוא שלב הריסוק בו מרסקים את הזיתים והופכים את הפרי לרסק.

השלב השני הוא שלב הסחיטה או הכבישה בו מפעילים לחץ על רסק הזיתים וגורמים להפרדת המוצק מהנוזל. המוצק נקרא "גַּפֶּת". הוא כולל חלקי הגלעין וחלקי קליפת הזית. בעוד שהחלק הנוזלי נקרא "מֶהֶל" והוא מכיל שמן ומים. השלב השלישי הוא שלב ההפרדה שבו מפרידים בין המים והלכלוך לשמן. בעבר נעשתה ההפרדה על ידי כך שהיו מחכים עד שהשמן יצוף על פני המים. תהליך שלקח לפעמים הרבה מאוד זמן. היום נעשית ההפרדה במכונה.

בית בד בשיטת ריסוק באבנים בבני דרום. צילום: אבי בכר.

קראו את הטקסט וענו על השאלות הבאות:

1. כתבו נכון או לא נכון ליד כל משפט.

- א. בעונת האביב מתחיל המסיק. _____
- ב. השמן צף על פני המים. _____
- ג. המקהל מכיל שמן, מים ושאריות מהזית. _____
- ד. בבית הבד מפיקים שמן מהזית. _____

2. בטקסט מופיעות שתי תמונות. מה תפקידן?

3. לפניכם, פעולות המתבצעות בבית הבד. סדרו אותן על פי הרצף הנכון.
סוחטים, מפרידים, מייבשים, שוטפים, מבודדים, מרסקים

4. לאחר המסיק חשוב להביא את הזיתים מיד לבית הבד. מה הסיבה?
 הקיפו את התשובה הנכונה.
- א. כדי שהם לא יתלכלכו.
 - ב. כדי שהם לא יספיקו להחמיץ.
 - ג. כדי שהם לא יתייבשו.
 - ד. כדי שהגנבים לא יגנבו אותם.

5. מה מטרת הטקסט?

סוגי שמנים

השלימו את המידע בטבלה.

הפיקו את המידע ממקורות שונים: אנציקלופדיה, מילונים, אינטרנט ועוד.

שם השמן	ממה מפיקים אותו?	מה צבעו?	למה הוא משמש?
שמן זית			
שמן סויה			
שמן חמניות			
שמן קנולה			
שמן תירס			
שמן קיק			
שמן דגים			
שמן מכונות			
שמן רהיטים			
שמן לשיער			
שמן שיזוף			
שמן לתינוק			
שמן גוף			

מה למדתי מהפעילות:

- _____ .1
- _____ .2
- _____ .3

השופט הקטן / ש' בן ציון

היה היה שני סוחרים ולהם שתי חנויות, חנות על-יד חנות. אחד היה מוכר שמן, והשני מוכר בֶּשֶׁמִים. רק קיר דק הפריד בין שתי החנויות.

ערב אחד, הביט סוחר הבשמים דרך הקיר הדק וראה שחברו מונה דינרים של זהב ושם אותם אל תוך מטפחת אדומה. מנה אחריו גם הוא, ומצא שהם בדיוק מאה שישים וחמישה. חשקה נפשו של סוחר הבשמים בזהב חברו. מה עשה? יצא החוצה והתחיל צועק: "עזרו לי! עזרו לי! את כספי גנבו ממני!"

מיד ניגשו אליו שוטרם ושאלו אותו: "במי אתה חושד?" אמר: "אינני יודע... איש לא בא לכאן משעה שֶשְׂמִי את מאה שישים וחמישה הדינרים שלי במטפחתי האדומה, חוץ משכני זה, סוחר השמן".

בדקו אצל השכן ומצאו אצלו מאה שישים וחמישה דינרים בתוך מטפחת אדומה. התחיל השכן לצעוק: "כסף זה שלי הוא! אל תיקחו אותו ממני!"

איש לא האמין לו. לקחו אותו והביאו אותו לבית-הסוהר. כעבור ימים אחדים התחיל המשפט. השופט שאל וחקר את שני החברים, אך לא ידע לפסוק פסק דין צודק. ערב אחד יצא השופט לטייל מחוץ לעיר. פגש קבוצת נערים והקשיב לשיחתם. והנה אחד מהם אומר: "יודעים אתם מה? אני אהיה השופט, ואשפוט בין סוחר השמן וסוחר הבשמים!"

עמד לו השופט הגדול מן הצד, תחת אחד העצים. והסתכל. הנערים לקחו את החבר שלהם ונתנו לו לשבת על אבן אחת, שבאה במקום כיסא המשפט. שני נערים אחרים באו ועמדו לפניו. אחד, ששחק את סוחר השמן, אמר: "מאה שישים וחמישה הדינרים שלי הם!" והשני, ששיחק את סוחר הבשמים, אמר: "הדינרים שלי הם! אני עצמי עטפתי אותם במטפחתי האדומה, ושמתי אותם בארגז. והנה בא סוחר השמן וגנב אותם ממני".

אמר הנער-השופט: "הביאו סיר של מים חמים ושימו בו את הדינרים! אם יעלו על המים כתמי שומן – נדע כי הדינרים הם של סוחר השמן, מפני שהידיים שלו משומנות תמיד. אם לאו – הם של סוחר-הבשמים". שמע השופט האמיתי, ומיד ניגש לנער החכם ונישק אותו על מצחו. למחרת בא לבית-המשפט ואמר: "קראו אלי את סוחר השמן ואת סוחר הבשמים!"

הביאו את שני השכנים לפני השופט, וכל אחד מהם סיפר שוב את סיפורו. השופט הקשיב, ואחר-כך פקד שיביאו לפניו את הדינרים, וגם סיר של מים חמים. הביאו לפניו. לקח ושם את הדינרים בתוך הסיר – ומיד נראו כתמי שומן על פני המים. השופט קרא לשוטר ואמר: "הראה את הסיר לכל האנשים! יראו ויאמרו: דינרים אלה של מי הם?"
 ראו האנשים ואמרו כולם יחד: "של מוכר השמן! של מוכר השמן!"
 אז השיב השופט את הכסף לסוחר השמן, ואת מוכר הבשמים שלח לבית-הסוהר. התחילו כולם מברכים את השופט. אמר להם השופט: "לא אותי צריכים אתם לברך, אלא את אותו נער חכם שפגשתי משחק בשדה".

שאלות:

קראו את הסיפור וענו על השאלות הבאות:

1. "היה היה פעם שני חברים ולהם שתי חנויות"
 האם, לדעתכם, מוכר הבשמים ומוכר השמן היו באמת חברים? נמקו!

2. בטקסט מופיעות שתי דמויות מרכזיות: מוכר השמן ומוכר הבשמים.
 כתבו תכונה אחת לכל דמות והביאו הוכחה (עדות) מן הסיפור.
 (העזרו במחסן התכונות)

א. מוכר השמן

התכונה _____

הוכחה _____

ב. מוכר הבשמים

התכונה _____

הוכחה _____

מחסן תכונות: שקרן, חכם, סקרן, רמאי, טוב-לב, איש ישר.

3. לפניכם משפטים מבולבלים סדרו אותם לפי הסדר הנכון.

___ השיב השופט את הכסף למוכר השמן.

___ עזרו לי עזרו לי את כספי גנבו לי.

___ מוכר הבשמים ומוכר השמן חברים טובים.

___ השופט שאל וחקר את שני החברים.

___ מיד נראו כתמי שומן על פני המים.

___ השופט הקטן למד ממשפטו של השופט הצעיר.

4. "מה ששנא עליך אל תעשה לחבריך"

א. הסברו את הפתגם.

ב. כיצד פתגם זה מתאים לסיפור?

5. "איש לא האמין לו, לקחו אותו והביאו אותו לבית הסוהר".

ג. למי מתכוונים במילה אותו? הקיפו את התשובה הנכונה.

מוכר בשמים שופט שוטר מוכר השמן

ד. אלו תחושות ורגשות הרגיש האיש בבית הסוהר? נמקו!

6. מהן התכונות שלמדנו מהסיפור על השמן ?

א. _____

ב. _____

7. סדרו את המילים הבאות לפי סדר הופעתן במילון.

שופט, בית-הסוהר, חשד, שוטר, משפט

חנוכה

הזית/ סיפור עם

לפני שנים רבות חי לו בארץ יהודה איש עני, ולאיש היו שתי נשים. את אחת מהן אהב מאוד, את האחרת לא אהב. כל אחת מהנשים ילדה בן. האיש פינק את אשתו אהובה וכל יום היה מגיש לה ולבנה חמאת בקר, וגבינות וחלב.

לאישה השנואה נתן רק לחם ושמן זית. בנה של האישה האהובה נראה שמן, בריא ורד לחיים ואילו הבן האחר היה רזה, אבל חזק. בכל פעם ששני הילדים רבו זה עם זה, ניצח בנה של האישה השנואה.

ביום קיץ אחד הגיע בנה של האישה האהובה אל אמו בוכה, אפו זב דם וְחִבּוּךָה גדולה סביב עינו הימנית. " מה קרה לך, בני?" התרגשה אמו.

שוב הִפָּה אותך הבן שלה הרזה והחלשלוש? תראה איך אתה נראה- שמן, בריא וחזק, אתה לא יכול להכות אותו וללמד אותו לקח?!

"לא אמא הַתִּיפֵחַ הבן, " הוא פשוט חזק ממני".

האם לא הבינה זאת. היא ניגשה אל הזקן החכם שבכפר ושאלה אותו:

"איך יתכן הדבר, בני האוכל אוכל משובח, כמו חמאת בקר, נכנע לבן של צרתי שאוכל שמן זית ולחם?

זקן הכפר שהיה חכם מאוד, חייד ואמר: "חמאת הבקר טובה ליופי וללחיים ורודות ואילו

שמן זית- אין טוב ממנו לחיזוק הגוף והעצמות".

מאותו היום קבלו שתי הנשים רק שמן זית ולחם.

שמן זית. בריא לגוף

שמן מן החי. מסוכן לגוף

שאלות:

1. מלאו את הטבלה:

השניה _____	אחת _____	לעני שתי נשים:
		האוכל שקיבלה:
		מראה הבן שלה:
		מי היה חזק?

מהי המסקנה שלך מן הטבלה? _____

2. "וכל יום היה מגיש לה ולבנה חמאת בקר, גבינות וחלב".

למי הכוונה במילה לה? _____

3. "אתה לא יכול להכות אותנו וללמד אותנו לקח".

מה, דעתכם, על הדרך שבחרה האם לחנך את בנה? נמקו.

4. "היא ניגשה אל הזקן החכם שבכפר ושאלה אותו".

למי הכוונה במילה אותו? _____

5. כתבו בשתי מילים. השלימו על פי הדוגמה.

אשתו : האישה שלו

בנה : _____

עינו : _____

אמו : _____

6. בכל משפט מודגשת מילה. כתבו את היפוכה של המילה.

א. "את האחת מהן **אהב** מאוד". _____

ב. "ואילו הבן האחר היה **רזה**". _____

ג. "**ניצח** בנה של השנואה". _____

7. מאותו היום קבלו שתי הנשים רק שמן זית. מדוע?

8. "אפוֹ זָב דָּם וְחִבּוּקָהּ גְדוּלָה סְבִיב עֵינֵי הַיַּמְנִית".

מה משמעות המילה 'חבורה'? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. חברים ב. קבוצה ג. פצע ד. תחבושת

9. מה הדבר החדש שלמדתם מהסיפור?

מעשה בצפחת השמן

חֲבֵה יִתְּרָה הייתה לאבא למצוות הדלקת נרות של חנוכה. מצווה זו היה נוהג לקיים בהידור רב, והיה מקפיד ביותר על נקיונה וצחצוחה של החנוכיה על כל חלקיה ועיטוריה. ואילו אנחנו, הילדים, נהגנו להצטופף סביבו, והיינו עוקבים בהתעניינות אחר טיפולו המדוקדק. אבא, שהיה רב ואיש ציבור ידוע, הוזמן פעמים רבות לשליחויות בגולה כאורח הקהילות היהודיות בעולם. ורק פעם אחת, כשהשליחות נמשכה מספר חודשים, הצטרפנו אף אנו יחד עם אמא, ונסענו כולנו עם אבינו.

בערב הנסיעה, שהייתה בסוף חודש חשוון, שמענו את אבא אומר לאמא, שיש לארוז את צפחת השמן היטב, כדי שלא תישבר בדרך, וחלילה פן יארזוה בטעות עם כל המטען, שכן עליה להיות בשקית היד ביחד עם החנוכיה. רק אז הבנו שהפעם נחוג את החנוכה מחוץ לבית, בַּנְּכָר.

ערב החג הגיע, ריח הלביבות כבר פשט בכל הבית, ואנו כמנהגנו הצטופפנו סביב אבא, מתבוננים בהכנת החנוכיה. שעת ההדלקה הלכה וקִרְבָּה, ואמא נכנסה עם צפחת השמן, שמן זית טהור מארץ ישראל, והניחה אותה ליד החנוכיה.

"אבא", שאל איתמר אחי הקטן, "האם אין בארץ זו שבה אנו מתארחים שמן זית? מדוע היה עלינו להביאו מארץ ישראל, ולשמור על צפחת השמן שלא תישבר?" התבונן אבא בבנו הקטן וחייך. "בוודאי שיש שמן זית גם כאן, בַּנְּכָר, אך אתה הרי יודע שאני מקפיד על הדלקה בשמן זית שבא מארץ ישראל, ובוודאי זוכר אתה את האגדה על עצי הזית שקמלו אחרי החורבן, ולא רצו להמשיך לחיות אחרי שחרב המקדש, ורק כשהבטיחו להם חכמי הדור שישתמשו בשמנם למנורת החנוכה, המשיכו לחיות ולפרוח"

בעוד הוא מספר, פתח אבא את צפחת השמן, והכין את הפתילות להדלקה. והנה לפתע נשמע קול דפיקה בדלת. אמא פתחה את הדלת, והתפלאה לראות את שכנינו

מהבניין הסמוך כשפניהם מלאי צער ודאגה.
 "אנא סלחו לנו על שבאנו כך ללא הודעה מראש", אמרו השכנים בקול רועד. "אבינו חולה במחלה אנושה, והרופאים ציוו למרוח את גופו בשמן זית טהור, אך היכן נמצא שמן זית בשעה כזו? נזכרנו בכם ובחנוכייה שהבאתם מארץ הקודש וחשבנו, שאולי יש אצלכם גם שמן זית טהור". לרגע נשקף צער מעיני אבא, אך חיש מהר נטל את צפחת השמן וְשָם אותה בידי האורחים, ואף הוסיף: "תפילתי שהשמן מארץ ישראל יביא לרפואה שלמה". קשה לתאר את שמחת שכנינו באותה שעה. הם מיהרו חזרה לאביהם, ובצאתם מילמלו בהתרגשות: "נס חנוכה חדש, נס חנוכה חדש".

קראו את הסיפור וענו על השאלות הבאות:

1. בשורה 1 כתוב: חיבה יתירה לאבא".

א. מה משמעות המילה "חיבה"? _____

2. " מצווה זו היה נוהג בהידור רב".

למי מתכוונים במילה "זו"? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. מצוות הדלקת נרות שבת.

ב. מצווה להתארח בגולה.

ג. מצוות הדלקת נרות חנוכה.

ד. מצווה לעלות לא"י.

3. מצוות הדלקת נרות של חנוכה הייתה מצווה חביבה ביותר על האב.

הביאו הוכחות (עדויות) מהסיפור.

א. _____

ב. _____

ג. _____

4. בשורה 8 כתוב: " בערב הנסיעה".....

א. מי נסע? _____

ב. לאן נסעו? _____

ג. מתי נסעו? _____

ד. מהי מטרת הנסיעה? _____

5. כתבו, מהו המטען שלוקחים אנשים לנסיעה ארוכה בנכר?

ב. אבא ביקש להוסיף למטען פרט חשוב מאוד. מהו המטען? _____
 ג. כיצד הם הקפידו לשמור עליו? _____

6. מהן השאלות ששאל איתמר את אביו?

א. _____
 ב. _____

7. מדוע היה חשוב לאב להדליק את החנוכייה בשמן זית מארץ ישראל?

8. משמעות המילה צפחת היא : כלי קטן לנוזלים.
 לפניכם חומרים שונים, הקיפו את החומרים שניתן לשמר אותם בצפחת.
 יין, שמן, קמח, סוכר, תה, מים, אורז.

9. אמר רבי יהושע בן לוי: " כל השמנים כולם יפים לנר ושמן זית מן המובחר".
 כיצד הלכה זו קשורה לסיפור?

10. השכנים מבקשים שמן זית כדי לרפות את אביהם.

א. מה הייתה התגובה הראשונית של האבא? _____
 ב. כיצד הגיב לאחר זמן מה? _____

הידעתם כי עצי הזית חלולים? אגדה

באם לא ידעתם ובאם ידעתם, הנה אגדה יפה המספרת זאת: כשחרב בית המקדש ועם ישראל גלה מארצו, התאבלו עצי הגן השונים, התאנה, הגפן, הרימון, והשירו את עליהם. הם לא יכלו לשאת את חרפת יושבי הארץ שהוכרחו לגלות ממולדתם. אך הזית נותר זקוף ורענן, כאילו לא אירע דבר. התפלאו העצים מאוד על התנהגות זו. " דווקא סמלם של ישראל אינו מצטער?" אט אט, החלו כל ידידי הזית להחרימו. הציקה הבדידות לזית ויום אחד החליט לברר את סיבת החרם.

" מה קרה, מדוע זנחתם אותי?" שאל בקול חלוש.

" כעסנו עליך משום שאתה, הנחשב כסמל לעם ישראל, לא מתאבל בראותך את סבלם".

" טעות גדולה טעיתם, ידידי, נאכל אני בתוכי, מרובה צער ולבי כבר חלול מכאב". ואכן, מחורבן בית המקדש ועד היום, חלול גזעם של עצי הזית העתיקים.

קראו את האגדה וענו על השאלות הבאות:

1. כתבו נכון או לא נכון ליד כל משפט.

א. כשנבנה בית המקדש עם ישראל גלה מארצו _____

ב. הזית התאנה והגפן השירו את עליהם _____

ג. הזית נותר כפוף ויבש _____

2. מדוע התאבלו עצי הגן? _____

3. כיצד התאבלו עצי הגן? _____

4. האם העצים המוזכרים בקטע הם עצים משבעת המינים? _____

5. מה אתם למדים על התנהגות העצים כלפי הזית?

6. העצים הענישו את הזית. מה הייתה מטרתם?

7. מה, דעתכם, על העונש שקיבל הזית? נמקו תשובתכם.

8. כיצד אתם הייתם מסייעים לזית להתגבר על בדידותו?

9. מה למדתם מהאגדה?
